

دفتر دوم

و ج ا گ ا ہ ا ر ز ش ے

بہ ہوسٹر سام رضائی

به نشر

انتشارات آستان قدس رضوی

کتاب دانشجو

مجموعه دفاتر زن و خانواده

دفتر دوم

زن و جایگاه ارزشی

به کوشش حسام رضائی

ناشر: انتشارات کانون اندیشه جوان

ناشر همکار: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

طراح جلد: آمنه موسی‌پسندی

چاپ اول: ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ تومان

بنوگراف، چاپ و صحافی: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

انتشارات آستان قدس رضوی

سرشماره: ۱۳۶۵ -

عنوان و نام پدیدآور: زن و جایگاه ارزشی / به کوشش حسام رضائی.

مشخصات نشر: [تهران]: کانون اندیشه جوان؛ مشهد: آستان قدس رضوی، به نشر ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۸ ص.

فروست: مجموعه دفاتر زن و خانواده؛ نشر ده.

شابک: ۴-۳۲۸-۱۵۹-۶۰۰-۹۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا؛ یادداشت: کتابنامه به صورت زیر.

موضوع: زنان. موضوع: Women

موضوع: زنان در اسلام.

موضوع: Women in Islam

شناسه افزوده: به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)

شناسه افزوده: Behnashr Company (Astan Quds Razavi Publications)

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ زغر/۱۲۱۶ HQ

رده‌بندی دیویی: ۳۰۵/۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۳۷۳۷۰۳

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۴۴۱

همه حقوق محفوظ است

فهرست

پیش‌گفتار	۹
مقدمه	۱۳
فصل اول: جایگاه انسانی و ارزشی زن	۱۵
الف) جایگاه انسانی زن	۱۶
۱. مفهوم انسانیت	۱۶
۲. مبانی انسانیت	۱۸
۲-۱. انسان: برخوردار از روح الهی	۱۸
۲-۲. انسان: خلیفه الهی	۱۹
۲-۳. انسان: شایسته علم خاص الهی	۲۰
۲-۴. انسان: مسجود فرشتگان	۲۰
۲-۵. انسان: امانتدار الهی	۲۱
۲-۶. انسان: غایت آفرینش	۲۱
۲-۷. انسان: اشرف مخلوقات	۲۱
۲-۸. انسان: برخوردار از کرامت ذاتی	۲۲
۲-۹. انسان: آزاد و مختار	۲۲
۲-۱۰. انسان: مسئول و مکلف	۲۲
۲-۱۱. اشتراک زن و مرد در مبانی	۲۳
۳. جایگاه انسانی زن در فرهنگ، ملل و ادیان	۲۳
ب) جایگاه ارزشی زن	۲۸
۱. مفهوم و ملاک ارزشمندی	۲۸

۳۰	۲. جایگاه ارزشی زنان در فرهنگ، ملل و ادیان
۳۲	۳. دیدگاه‌ها درباره جایگاه ارزشی زن
۳۲	۳-۱. فروتری ارزشی زنان
۳۵	۳-۱-۱. دلیل تجربی (تفاوت‌های تکوینی و بیولوژیکی)
۳۷	۳-۱-۲. دلیل نقلی
۳۸	۳-۲. فراتری ارزشی زنان
۳۹	۳-۳. همسان‌گرایی یا اشتراک زن و مرد در ارزشمندی
۴۳	۴. بررسی برخی شبهات در باب ارزشمندی زنان
۴۳	۴-۱. فروتری زن در خلقت
۴۴	۴-۲. تناسل ابدان
۴۸	۴-۳. کمی زنان نجات‌افتاده
۵۳	فصل دوم: ویژگی‌های زن اسوه در غرب و اسلام
۵۵	الف) کارکرد الگوها در جامعه
۵۵	۱. تأثیرگذاری در اندیشه‌ها و طرز فکرها
۵۵	۲. تعیین هنجارها و رفتارهای مطلوب
۵۶	۳. تعیین ارزش‌ها و آرمان‌ها
۵۶	ب) ویژگی‌های زن اسوه در فرهنگ غربی
۵۷	۱. آزادی مطلق
۵۷	۲. تشابه در حقوق و مسئولیت‌ها
۵۸	۳. استقلال اقتصادی
۵۹	۴. تغییر در الگوی زندگی
۶۰	ج) ویژگی‌های زن اسوه در اسلام
۶۱	۱. عبادت و معنویت
۶۲	۲. اخلاق و ارزش‌های رفتاری
۶۳	۳. ارتقای بینش و معرفت
۶۴	۴. پوشش و عفاف

۵. ایفای نقش‌های ویژه زنان ۶۶
- ۵-۱. نقش همسری ۶۶
- ۵-۲. نقش مادری ۶۷
۶. پذیرش مدیریت شوهر بر خانواده ۶۹
۷. امانتداری در غیاب شوهر ۶۹
۸. حضور و مشارکت در مسائل اجتماعی و سیاسی ۷۰
- ۸-۱. حضور در میدان‌های نبرد ۷۱
- ۸-۲. دفاع از حریم ولایت و رهبری ۷۲
- ۸-۳. دوست با رهبر جامعه ۷۲
۹. کنترل اندیشه‌های اجتماعی ۷۳
- کتابنامه ۷۷

پیشگفتار

«زن و جایگاه ارزشی» دفتری از مجموعه «زن و خانواده» است. بخش نخست این دفتر با الهام از متون اولیه، بنا بر دکتر محمدحسن قدردان قراملکی و دکتر فریبا عباسوند پس از تبیین مفهوم و مبانی انسانیت، جایگاه انسانی زن در فرهنگ و ادیان مختلف، جایگاه ارزشی زن در ملل و دیدگاه‌های مختلف درباره آن را مورد بررسی قرار می‌دهد. بخش دوم نیز با الهام از متن اولیه مقاله آقای دکتر محمدتقی بهجت‌پور، ضمن تبیین نقش الگوی مناسب در جامعه و اندیشه انسان، ویژگی‌های زن اسوایی را در فرهنگ غرب و اسلام معرفی می‌کند.

سعادت جامعه در گرو تأمین سلاست خانواده، به‌عنوان نخستین آموزشگاه و پرورشگاه انسان، محل کسب فضایل انسانی و اخلاقی و زمینه‌ساز تکامل و تحول نسل بشر است. در اندیشه اسلامی خانواده از مرتبه و عداست بالایی برخوردار است و زنان در این محیط علاوه بر ایفای نقش‌های اجتماعی در سطح جامعه، دارای نقش‌ها و مسئولیت‌هایی هستند که تربیت صحیح فرزند و پاسداری از کانون خانواده، مهم‌ترین وظایف آنها در مقام مادر و همسر به‌شمار می‌رود. در دوران معاصر در زمانه جولان مکاتب مادی فمینیسم، امانیسم و لیبرالیسم، زنان بیشتر از هر زمان دیگر، مورد هجوم قرار گرفته‌اند و بر سر راه آنان پرتگاه‌های استثمار اقتصادی، سوءاستفاده جنسی، انکار منش ذاتی و پایمال‌شدن کرامت انسانی قرار گرفته است. عبور از مسیر پریچ‌وخم و خطرناک کنونی، مستلزم آشنایی با احکام و قوانین مترقی اسلام است که ضمن احترام کامل به هویت انسانی زن، دستورالعمل جامع و کاملی متناسب با وضعیت روحی و جسمی جنس زن برای حضور سالم، زنده و رو به رشد او در تمام عرصه‌های فردی، خانوادگی و اجتماعی داراست.

مجموعه دفاتر «زن و خانواده» در قالب چند دفتر می‌کوشد مسائل مختلف مربوط به زنان را در عرصه‌های مختلف اجتماعی، خانوادگی، حقوقی، سیاسی و فرهنگی بر مبنای

اندیشه و احکام اسلامی مورد بررسی قرار داده و با رفع شبهات موجود، دریچه‌ای نو و جهت‌دهنده را برای جوانان پرسش‌گر و دانشجویان کاوش‌گر میهن اسلامی مان بگشاید.

اثر حاضر محصول تلاش گروه نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی مرکز پژوهش‌های جوان است. این مجموعه، شاخه‌ای از شاخسار پربویار پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی^۱ است که با گروه‌های علمی «بینش و اندیشه»، «مطالعات فرهنگی و اجتماعی»، «نظام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی»، «اخلاق، تربیت و روان‌شناسی»، «سنت‌های حوزوی و آداب طلبگی» و «ادب و هنر» به افق‌های پیش‌رو و گام‌های پیش‌رو در عرصه فرهنگ جامه‌انندیشیده، آثار مفیدی به ثمر نشانده است.

روش و شکایندن باورها و گرایش‌های دینی، معرفی الگوهای مطلوب رفتار دینی و پاسخ به نیازها و خواسته‌های جوانان در زمینه‌های دینی، فرهنگی و اجتماعی از برجسته‌ترین اهداف راروی مرکز است تا با رصد شرایط روز جامعه، به صید موضوعات ضروری دست زده، پژوهش‌های مفید بیافریند.

این مرکز در پایان ضمن تبریک از مدیران و ره سابق طرح، حجت‌الاسلام آقای سید محمدحسین کاظمینی، تلاش مجدانه مدیر پروژه جدید طرح، آقای حسام رضائی در چینه و یکدست‌سازی مقالات، بازخانی و اصلاحات محتوایی و شیوه‌نامه‌ای و همچنین تشکر از نظارت مستمر اعضای محترم شورای عالی - تخصصی این مجموعه، حجج اسلام آقایان دکتر محمود حکمت‌نیا، دکتر سید جواد زدهی، دکتر غلامرضا پیوندی، فاضل حسامی و دکتر فرح‌الله هدایت‌نیا، زحمات مدیران و نام‌ها و مطالعات انقلاب اسلامی، آقای سیدرضا کلوری را ارج می‌نهد و ضمن تجلیل از ریایان محترم

۱. پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی با توجه به بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظریه‌پروری و نوآوری پیرامون زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظام‌های اجتماعی مبتنی بر آن و پرداخت علمی و روزآمد به حوادث و واقعه فکری و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری اقشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، به‌عنوان نهادی علمی - پژوهشی، آموزشی، دانشگاهی و حوزوی در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد. این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانش‌نامه‌نگاری دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

علمی این دفتر، حجج اسلام آقایان محمدباقر پورامینی و دکتر غلامرضا پیوندی، آماده دریافت پیشنهادهای شما خواننده فرهیخته گرامی است.

مرکز پژوهش‌های جوان

www.ketab.ir